

ประวัตินมูบ้าน บ้านแมต หมู่ที่ ๕

ตำบลสะอาดสมบูรณ์
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

หมู่บ้านแมต

หมู่ที่ 4 ตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

1. ความเป็นมาของหมู่บ้านแมต

เมื่อปี พ.ศ. 2490 บ้านแมต หมู่ที่ 4 อพยพจากบ้านโสกสร้างโพนลา **"อำเภอศรีภูมิ"** (ปัจจุบันคืออำเภอสวรรณภูมิ) เนื่องจากเกิดโรคระบาดใหญ่จึงพากันมาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านนาโพธิ์ใต้ ขณะนั้นเป็นตำบลนาโพธิ์ ต่อมาเห็นว่าทำเลไม่เหมาะสมจึงได้อพยพมาทางใต้ คือบ้านดงพันแห (บ้านเมืองเปลือย ตำบลเมืองทองในปัจจุบัน) โดยได้ตั้งพ่อเผ่าแสงเป็น **"อวนบ้าน"** (ผู้ใหญ่บ้าน) คนแรก ต่อมาก็ได้ย้ายถิ่นฐานมาทางใต้ซึ่งมา ซึ่งมีหนองน้ำขนาดใหญ่ ชื่อว่า **"หนองแวง"** และบริเวณรอบๆ มีป่าไม้เป็นดง **"คำแมบ"** (ไม้ยืนต้น) อยู่มากมายอุดมสมบูรณ์ดี มีชาวบ้านดงพันแห (ปัจจุบันที่ตั้งโรงพยาบาลสุบโพธิ์ทอง) โดยการนำของแม่ใหญ่ใบที่หนีโรคหิวตกรโรคมาสมทบ อีกกลุ่มมาจากบ้านกาหลง โดยการนำของแม่ใหญ่ลี มาตั้งบ้านใหม่ เรียกว่า **"บ้านแมต"** (บ้านแมต หมู่ที่ 4 ตำบลนาโพธิ์ ในตอนนั้น) ตามชื่อของต้นไม้ใหญ่มีการเรียกชื่อต้นไม้คำแมบ นานวันเข้าจึงเพี้ยนเรียก **"คำแมด"** (หรือชื่อเรียกในปัจจุบัน คือ สาร หรือ กระเจาะ,จะเจาะ,จะแมบ,คำแมบ,กะเพาะ,กระพีเพากวาช) มาจนปัจจุบัน ซึ่งมี ชุนชำนาญ จรรยาองค์ เป็นตาแสงคนแรก (กำนัน) พ่อมหาคนขวา เป็นกวนบ้าน (ผู้ใหญ่บ้าน) ต่อมาทางราชการได้แบ่งการปกครองออกเป็น 3 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 4,5,6 ขึ้นต่อตำบลนาโพธิ์ ปี พ.ศ. 2513 ทางราชการแบ่งเขตการปกครองจากตำบลนาโพธิ์ออกเป็นตำบลสะอาดสมบูรณ์ **"บ้านแมต"** จึงได้ขึ้นต่อตำบลสะอาดสมบูรณ์ หมู่ที่ 3,4,5 จนปัจจุบันนี้ โดยมี นายจักรพงษ์ กุณินท์ เป็นกำนันตำบลสะอาดสมบูรณ์ หมู่ที่ 4

รูปภาพที่ 1 : บ้านแมต หมู่ที่ 4 ตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2511 ทางปกครองได้มีการขยายหรือแบ่งแยกการปกครองเป็นตำบลใหม่ซึ่งก็คือ **"ตำบลสะอาดสมบูรณ์"** ตั้งชื่อตามกำนันคนแรกที่อยู่หมู่บ้านสะอาดสมบูรณ์ มีการแบ่งเขตการปกครองตั้งหมู่บ้านใหม่ขึ้นมาใหม่ และบ้านแมต ได้ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของตำบลสะอาดสมบูรณ์เป็น **"บ้านแมต หมู่ที่ 4 ตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด"** ซึ่งในปัจจุบันมี นายจักรพงษ์ กุณินท์ เป็นกำนันตำบลสะอาดสมบูรณ์ปกครองคนปัจจุบัน ต่อมาบ้านแมตมีประชากรเพิ่มขึ้นจำนวนมาก ในปี พ.ศ. 2513 จึงได้แบ่งเขตการปกครอง หรือแยกหมู่บ้านออกมาตั้งเป็นทั้งหมด 3 หมู่บ้าน จึงได้ตั้งเป็น **"บ้านแมต หมู่ที่ 4"**

2. สภาพทางภูมิศาสตร์

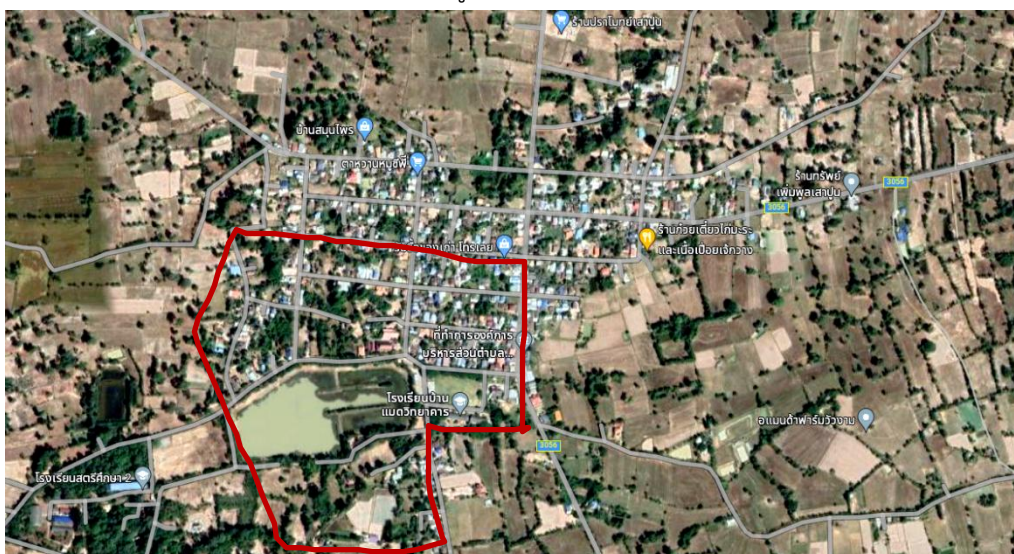
2.1 ที่ตั้ง

บ้านแมต ปัจจุบันตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 4 ตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด รหัสไปรษณีย์ 45000 ทางหลวงชนบทหมายเลข 3057 ห่างจากตัวอำเภอร้อยเอ็ดประมาณ 10 กิโลเมตร อยู่ทางทิศตะวันตกขององค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์

2.2 อาณาเขตของหมู่บ้านแมต

บ้านแมต มีอาณาเขตติดต่อกันหลายหมู่บ้าน ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับ	บ้านแมต หมู่ที่ 3	ตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอร้อยเอ็ด
ทิศใต้	ติดกับ	บ้านสะอาดสมบูรณ์ หมู่ 6	ตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอร้อยเอ็ด
ทิศตะวันออก	ติดกับ	บ้านแมต หมู่ที่ 5	ตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอร้อยเอ็ด
ทิศตะวันตก	ติดกับ	บ้านกาหลง หมู่ที่ 2	ตำบลขอนแก่นอำเภอร้อยเอ็ด

รูปภาพที่ 2 : แผนที่หมู่บ้านแมต หมู่ที่ 4

2.3 สภาพภูมิศาสตร์/ลักษณะภูมิประเทศ

บ้านแมต หมู่ที่ 4 มีลักษณะภูมิอากาศร้อนชื้นจะมีอยู่ 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว สภาพพื้นที่ทั่วไปของพื้นที่บ้านแมต เป็นที่ราบลุ่มดินร่วนปนทราย จึงเหมาะแก่การเพาะปลูก และเลี้ยงสัตว์ โดยมีแหล่งน้ำสาธารณะประโยชน์ที่ใช้ร่วมกันกับหมู่บ้านใกล้เคียง จำนวน 3 แห่ง คือ หนองบัว มีพื้นที่ประมาณ 1 ไร่ ที่ชาวบ้านได้อาศัยในการทำการเกษตรเลี้ยงสัตว์ และเป็นแหล่งอาหารให้กับชาวบ้านหนองแวง มีพื้นที่ประมาณ 76 ไร่ ที่ใช้ผลิตน้ำประปาผิวดินให้ประชาชนได้ใช้อุปโภคบริโภค

3. ลักษณะประชากร/โครงสร้างประชากรและครัวเรือน

ประชากรทั้งหมด (จากสำนักงานการทะเบียน เดือน มิถุนายน ปี พ.ศ. 2568) ประชากร 648 คน แยกเป็น ชาย 314 คน หญิง 334 คน

ประชากรแยกตามช่วงอายุ ดังนี้

อายุ (ปี)	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
อายุ 0-4	13	12	25
อายุ 5-9	18	13	31
อายุ 10-14	11	14	25
อายุ 15-19	15	16	31
อายุ 20-24	17	18	35
อายุ 25-29	22	32	54
อายุ 30-34	15	20	35
อายุ 35-39	19	13	35
อายุ 40-44	28	21	49
อายุ 45-49	25	25	50
อายุ 50-54	26	23	49
อายุ 55-59	25	33	58
อายุ 60-64	18	24	42
อายุ 65-69	21	30	51
อายุ 70-74	17	11	28
อายุ 75-79	11	13	37

อายุ (ปี)	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
อายุ 80-84	9	11	28
อายุ 85-89	4	4	8
อายุ 90-94	0	0	0
อายุ 95-99 ปีขึ้นไป	0	1	1
รวม	314	334	648

ตารางที่ 1 : ตารางช่วงอายุประชากรบ้านแมต หมู่ที่ 4 (ข้อมูลสำนักการบริหารทะเบียน เดือน มิถุนายน ปี 2568)

4. เศรษฐกิจภายในชุมชน

4.1 อาชีพ

ชาวบ้านแมต ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทำไร่-ทำนา ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่นาของตนเอง ซึ่งมีพื้นที่สำหรับทำนาอยู่ประมาณ 1,639 ไร่ 1 งาน และในการทำนาในพื้นที่ปัจจุบันยังมีการจ้างแรงงานมาช่วยด้วย เช่น มีการจ้างไถอยู่ทีประมาณไร่ละ 200-250 บาท ถ้ามีการไถพร้อมปั้นด้วยจะอยู่ที่ประมาณ 250-300 บาท ค่าจ้างแรงงานปักดำจะอยู่ที่วันละ 350-400 บาท/วัน ถ้าเป็นการเหมาปักดำจะอยู่ที่ประมาณไร่ละ 1,500-1,600 บาท (แล้วแต่ว่าจะปักดำเสร็จกี่วัน) ส่วนการเก็บเกี่ยวข้าวปัจจุบันนิยมใช้รถเกี่ยว ค่าจ้างจะอยู่ที่ประมาณไร่ละ 650-700 บาท ถ้าใช้กำลังคนเก็บเกี่ยวจะอยู่ที่ประมาณวันละ 350-400 บาท ซึ่งแรงงานที่จ้างก็ส่วนมากจะเป็นคนในหมู่บ้าน นอกจากนั้นก็จะมีรับราชการ พนักงานบริษัท และรับจ้างทั่วไป

รูปภาพที่ 3 : รูปภาพการประกอบอาชีพหลัก “เกษตรกรรม(ทำนา)”

การเลี้ยงสัตว์ของชาวบ้านส่วนมากจะนิยมเลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ ฯลฯ เพื่อบริโภคในครัวเรือน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของรัชกาลที่ 9 นอกจากนั้นยังมี เลี้ยงโค-กระบือ สุกร บ้างเพราะมีพื้นที่ เหมาะแก่การเลี้ยงเพราะแต่ละครัวเรือนจะมีพื้นที่ที่ว่างเว้นจากการทำนา

รูปภาพที่ 4 : การประกอบอาชีพเสริม (เลี้ยงไก่,เลี้ยงปลา)

4.2 รายได้

บ้านแมต หมู่ 4 เป็นหมู่บ้านที่สถานะทางเศรษฐกิจปานกลางถึงดีมาก โดยมีเพียงส่วนน้อย ที่มีฐานะพอกินแต่ไม่ถึงกับยากจน ซึ่งชาวบ้านมีรายรับตามช่วงรายรับของครัวเรือนจะอยู่ที่ประมาณ 180,001 - 360,000 บาท/ปี อีกทั้งชาวบ้านยังมีการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อให้ตระหนักรู้ ลดการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นและสามารถวางแผนการออมเงินได้

4.3 สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของหมู่บ้าน

บ้านแมต หมู่ 4 เป็นหมู่บ้านที่มีการรวมกลุ่มกันของกลุ่มแม่บ้าน หรือผู้นำชุมชน เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เพิ่มรายได้อีกทางให้กับครอบครัว โดยการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ขึ้นมาเพื่อผลิตสินค้าหรือ ผลิตภัณฑ์ต่างๆ ไว้จำหน่ายเพิ่มรายได้ อาทิเช่น ธุรกิจบาย การสานตะกร้าพลาสติก เป็นต้น

รูปภาพที่ 5 : สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของหมู่บ้าน (ธุรกิจบาย)

5. การศึกษา

ชาวบ้านแมต หมู่ 4 ส่วนใหญ่ในสมัยก่อนแต่เดิมไม่ค่อยได้รับการศึกษา เหตุจากไม่มีสถานที่เรียนหนังสือหรือสถานที่เรียนได้อยู่ห่างไกลจากหมู่บ้าน จึงไม่ค่อยมีคนสนใจที่จะศึกษาเล่าเรียนเท่าไร ในสมัยก่อน ต่อมาปัญหานี้ก็เริ่มหายไปเนื่องจากทางราชการได้จัดตั้ง **"โรงเรียนบ้านแมตวิทยาคาร"** (เดิมชื่อ **โรงเรียนแมต**) ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2457 โดยใช้ศาลาวัดอรุณสวัสดิ์เป็นอาคารเรียนในตอนนั้นมี **"พระภิกษุเทศาภิบาล"** เป็นครูใหญ่และเป็นครูคนเดียว ทำหน้าที่สอนนักเรียนเปิดทำการสอนระดับประถมศึกษา ป.1-3 ในตอนนั้น ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ใช้ร่วมกันของบ้านแมต ทั้ง 3 หมู่บ้าน

รูปภาพที่ 6 : โรงเรียนบ้านแมตวิทยาคาร

โรงเรียนสตรีศึกษา 2 เป็นโรงเรียนสาขาของโรงเรียนสตรีศึกษา การก่อตั้งระบุอยู่ในแผนพัฒนาการศึกษาในระยะที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) และแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรมของจังหวัดร้อยเอ็ด (school Mapping) เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2536 ทางอำเภอเมืองร้อยเอ็ดได้เห็นชอบและยินยอมให้ใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่หมู่บ้านแมต ตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยได้รับอนุมัติจัดตั้งเมื่อวันที่ 19 มกราคม 2537 และเริ่มทำการสอนมัธยมศึกษาตอนต้น เมื่อปีการศึกษา 2537 และเปิดทำการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในปีการศึกษา 2540 เป็นต้นมา

"วันสถาปนา" วันที่ 19 มกราคม 2537 กรมสามัญศึกษาอนุมัติให้เปิดทำการสอนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (แบบสหศึกษา) ในปีการศึกษา 2537 จำนวน 3 ห้องเรียน ได้รับอนุมัติประกาศจัดตั้งโรงเรียนสตรีศึกษา 2 สังกัดกองการมัธยมศึกษากระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2539 และกรมสามัญศึกษาอนุมัติให้เปิดทำการสอนนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2540 ได้เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2539 โดยมี นางสาวเบญจวรรณ เจริญสะอาด ผู้ดูแลโรงเรียนสาขา เป็นผู้บริหารโรงเรียนคนแรกเพื่อเป็นการรวมจิตใจนักเรียน ครู-อาจารย์ และบุคลากรโรงเรียนสตรีศึกษา 2 ให้เป็นหนึ่งเดียวร่วมสร้างสรรค์สถาบันให้เจริญก้าวหน้าสืบไป จึงกำหนดเอาวันที่ 19 มกราคม ของทุกปี เป็นวันคล้ายวันสถาปนาโรงเรียนสตรีศึกษา 2

ประชาชนส่วนใหญ่บ้านแมต หมู่ที่ 4 จบการศึกษามากที่สุด คือ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รองลงมา คือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) และระดับปริญญาตรี ตามลำดับ

รูปภาพที่ 7 : โรงเรียนสตรีศึกษา 2

6. ศาสนาวัฒนธรรมและประเพณี

6.1 ศาสนา

ชาวบ้านแมต นับถือศาสนา "พุทธ" ทั้งหมู่บ้าน ปฏิบัติตนตามคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนา มีศาสนสถานที่ใช้ร่วมกัน บ้านแมต หมู่ 3,4 และหมู่ 5 ได้แก่ "วัดอรุณสวัสดิ์" และ "วัดป่าอัมพวัน" ซึ่งเป็นที่อยู่ของภิกษุ และประกอบศาสนกิจของพุทธศาสนิกชน ภายในวัดจะมี อุโบสถ ศาลาการเปรียญ กุฏิ ซึ่งใช้สำหรับประกอบศาสนพิธีต่าง ๆ เช่น การเวียนเทียน การสวดพุทธมนต์ การทำสมาธิ

วัดโดยส่วนใหญ่นิยมแบ่งเขตภายในวัดออกเป็นสองส่วน คือ พุทธาวาส และสังฆาวาส โดยส่วนพุทธาวาสจะเป็นที่ตั้งของสถูปเจดีย์ อุโบสถ สถานที่ประกอบกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา และส่วนสังฆาวาส จะเป็นส่วนกุฏิสงฆ์สำหรับภิกษุ สามเณร จำพรรษา และในปัจจุบันจะเพิ่มส่วนฌาปนสถานเข้าไปด้วย เพื่อประโยชน์ในด้านการประกอบพิธีทางศาสนาของชุมชน เช่น การฌาปนกิจศพ โดยในอดีตส่วนนี้จะเป็นป่าช้า ซึ่งอยู่ติดหรือใกล้วัด ตามธรรมเนียมของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่กลุ่มฌาปนสถานในวัดพุทธศาสนาในประเทศไทยจะตั้งอยู่บนพื้นที่ๆ เป็นป่าช้าเดิม

รูปภาพที่ 8 : วัดอรุณสวัสดิ์ บ้านแมต ต.สะอาดสมบูรณ์ อ.เมืองร้อยเอ็ด จ.ร้อยเอ็ด

รูปภาพที่ 9 : วัดป่าอัมพวัน บ้านแมต ต.สะอาดสมบูรณ์ อ.เมืองร้อยเอ็ด จ.ร้อยเอ็ด

6.2 ประเพณีและความเชื่อ

ลักษณะทางสังคมของบ้านแมต จัดว่าเป็นสังคมแบบเครือญาติมีการปลูกบ้านในบริเวณใกล้เคียงกัน มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การร่วมมือ ความสามัคคีในชุมชน ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีวิถีชีวิตแบบชนบท เป็นสิ่งที่สังคมปฏิบัติสืบต่อกันมาและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมนั้นๆ โดยประเพณีคือแบบแผนการปฏิบัติที่สืบทอดกันมา ส่วนความเชื่อคือสิ่งที่ผู้คนเชื่อว่าเป็นจริงหรือมีความศักดิ์สิทธิ์. ความเชื่อสามารถส่งผลต่อการกำหนดประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ ในสังคมได้

(1) ประเพณี สำคัญของหมู่บ้านแมต

ประเพณีบุญเดือนสาม (บุญข้าวจี่) (ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม ของทุกปี) จะมีการตักบาตรเทโวรอบพระอุโบสถ โดยส่วนมากจะปฏิบัติกันที่วัดอรุณสวัสดิ์ ซึ่งจะมีการจำศีลภาวนาเป็นเวลา 7 วัน ซึ่งจะมีพระสงฆ์และประชาชนทั่วไปจากหมู่บ้านต่างๆ เข้าร่วม เมื่อถึงวันเพ็ญหรือวันเพ็ญเดือนสาม จะมีการทำบุญข้าวจี่ และบุญมาฆบูชาการทำบุญข้าวจี่จะเริ่มตอนเช้า โดยใช้ข้าวเหนียวปั้นใส่น้ำอ้อยนำไปจิบไฟอ่อนแล้วชุบด้วยไข่ เพื่อนำไปใส่บาตรถวายพระสงฆ์

รูปภาพที่ 10 : บุญประเพณีบุญข้าวจี่ (บุญเดือนสาม)

ประเพณีบุญผะเหวด (บุญเดือนสี่) ที่ชาวบ้านมีการแห่ผะเหวดมีการกินข้าวปุ้น (ขนมจีน) พร้อม ฟังเทศน์แห่กัณฑ์หลอน ซึ่งจะมีการประดับตกแต่งวัดด้วยดอกสະແປง และธงไชยแมงมุม ที่สืบทอดมาจาก โบราณของพุทธศาสนิกชนคนอีสาน

รูปภาพที่ 11 : บุญประเพณีบุญผะเหวด (บุญเดือนสี่) แห่ผะเหวดเข้าเมือง

ประเพณีวันสงกรานต์ ถือเป็น วันปีใหม่ของไทย ที่คนไทยยึดถือสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน ซึ่งจะ ปฏิบัติการในครอบครัวโดยจะมีการใช้น้ำเป็นองค์ประกอบหลักในพิธี เนื่องจาก การคำนวณทางดาราศาสตร์ ที่พระอาทิตย์เคลื่อนเข้าสู่ราศีเมษ ซึ่งเป็นช่วงฤดูร้อน จึงใช้น้ำมารดให้แก้กันเพื่อความสดชื่นในหน้าร้อนนั่นเอง โดยหลักๆ แล้ว จะมีพิธีสงกรานต์ คือ การสรงน้ำพระ ทั้งที่บ้าน และที่วัด เพื่อความเป็นสิริมงคล รวมถึงการ ทำบุญตักบาตรไหว้พระ การรดน้ำ เป็นการอวยพรปีใหม่ให้กันและกัน และการรดน้ำผู้ใหญ่เป็นการไปอวยพร ให้ผู้ใหญ่ที่เคารพ พ่อแม่ ครูบาอาจารย์

รูปภาพที่ 12 : บุญประเพณีสงกรานต์ (ทำบุญตักดอกไม้เงิน)

บุญบวช เป็นบุญประเพณีที่มีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล หลังจากพระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ได้มีการ เผยแผ่พระธรรมที่พระองค์ได้ตรัสรู้มาให้แก่คนทั่วไปได้รับรู้ ซึ่งก็มีผู้ที่มีดวงตาเห็นธรรมและขอมาปฏิบัติ เช่นเดียวกับพระองค์ ถือเป็นการขอบวชนั่นเอง "ประเพณีการบวช" ถือเป็นประเพณีที่เคร่งครัด เชื่อว่าการบวช

สามารถอบรมให้เป็นคนดีได้ ผู้ชายเมื่ออายุ 20 ปีขึ้นไป มักจะบวชเรียน ก่อนเข้าพรรษา (แรม 1 ค่ำ เดือน 8) ผู้ชายจะเข้าพิธีบวชพร้อมๆ กัน และประเพณีการบวชจะมีการกวนขนมชนิดหนึ่งคือ “**บานพ**” เป็นขนมที่ต้องมีในงานบวช “**การบวช**” นิยมบวชตามประเพณีในช่วงก่อนวันเข้าพรรษา เพื่อที่จะได้สามารถอยู่ศึกษาพระธรรมตลอดจนระยะเวลาเข้าพรรษา ประมาณ 3 เดือน ก็จะลาสิกขาเมื่อพ้นวันออกพรรษาแล้ว แต่ถ้าบวชต่อไปก็ได้แล้วแต่ความสะดวก หากไม่ได้บวชในช่วงตามประเพณีระยะเวลาในการบวชขึ้นอยู่กับความสะดวกของผู้บวชเช่นกัน โดยส่วนใหญ่จะประมาณ 15 วัน หรือ 1 เดือน

รูปภาพที่ 13 : บุญประเพณีบุญบวช

ประเพณีบุญเข้าพรรษา (บุญเดือนแปด) เป็นบุญประเพณีที่เมื่อถึงวันเพ็ญเดือนแปดชาวบ้านจะต้องนำดอกไม้ธูปเทียน พร้อมข้าวปลาอาหารมาทำบุญตักบาตรที่วัด และรับศีลฟังธรรมเทศนาขอพรจากพระสงฆ์ พอถึงตอนบ่ายจะนำสบงจีวร ผ้าอาบนํ้า เทียนพรรษา และดอกไม้ธูปเทียนมาถวาย พระภิกษุที่วัด แล้วรับศีลฟังธรรมพระเทศนาพรมนํ้ามนต์เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต ตกตอนเย็นของวันเดียวกันชาวบ้านจะนำดอกไม้ธูปเทียนมารวมกันเพื่อรับศีล และเวียนเทียนจนครบสามรอบ จากนั้นจะแยกกันกลับบ้าน ส่วนผู้ที่มีศรัทธาแก่กล้าก็จะพากันรักษาศีลแปดจนถึงเข้าวันรุ่งขึ้น ซึ่งเป็นวันแรมหนึ่งค่ำเดือนแปด อันเป็นวันเข้าพรรษา ซึ่งพระภิกษุจะต้องจำพรรษาในวัดของตนเป็นเวลาสามเดือน

รูปภาพที่ 14 : ประเพณีเข้าพรรษา (บุญเดือนสิบ) ทำบุญถวายผ้าอาบนํ้าฝน

บุญข้าวประดับดิน (บุญเดือนเก้า) ประเพณีคนอีสาน ที่จัดขึ้นเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว และสัตว์นรกหรือเปรต ประเพณีบุญข้าวประดับดิน บุญเดือนเก้า เป็นอีกหนึ่งประเพณีที่สืบทอดกันมาในภาคอีสาน โดยบุญข้าวประดับดิน เป็นงานประเพณีที่ถูกจัดขึ้นในวันแรม 14 ค่ำ เดือนเก้า ของทุกๆ ปี

ประเพณีบุญข้าวสาก (บุญเดือนสิบ) เป็นประเพณีการทำบุญที่จัดขึ้นในทุกๆ ปี เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว และเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้กับสัตว์นรกหรือเปรต นิยมทำในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 เป็นประจำทุกปีของประเพณีสิบสองเดือน หรือ **"ฮักสิบสอง"** (ฮัก มาจากคำว่า จาริต ฮักสิบสอง คือ จาริต ประเพณีสิบสองเดือน) ของชาวอีสาน

ประเพณีบุญออกพรรษา (เดือนสิบเอ็ด) ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 1 พระสงฆ์จะไปรวมกันที่อุโบสถ เพื่อแสดงอาบตีตอกัน จากนั้นจะทำวัตรและทำปวารณาแทนการสวดปาฏิโมกข์ **"ปวารณา"** คือ พิธีกรรมทางศาสนาที่สงฆ์ยอมให้ว่ากล่าวตักเตือนกับการปวารณาจะทำในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 ส่วนชาวบ้านก็จะเตรียมข้าวปลาอาหาร เพื่อให้ทำบุญตักบาตรที่วัดในตอนรุ่งเช้าและถวายผ้าจ่านำพรรษาแด่ภิกษุสามเณร ตอนค่ำชาวบ้านก็จะไปเวียนเทียนที่วัดกัน

รูปภาพที่ 15 : ประเพณีออกพรรษา (บุญเดือนสิบ) กวนข้าวทิพย์, ข้าวมธุปายาส

ประเพณีบุญกฐิน (บุญเดือนสิบสอง) **"กฐิน"** เป็นชื่อเรียกผ้าไตรจีวรที่พระพุทธรเจ้าทรงอนุญาตให้พระภิกษุผู้อยู่จำพรรษาครบ 3 เดือน สามารถรับมานุ่งห่มได้ โดยคำว่า การทอดกฐิน หรือการกรานกฐิน จัดเป็นกิจกรรมทางพระวินัยที่พระภิกษุสงฆ์พึงกระทำร่วมกัน เป็นสังฆสามัคคียภายในระยะเวลาที่กำหนด คือ พระสงฆ์สามารถกระทำสังฆกรรมนี้ได้นับแต่วันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ไปจนถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 เท่านั้น ระยะเวลานี้เรียกว่า **"กฐินกาล"** คือระยะเวลา **ทอดกฐิน** หรือ **เทศกาลทอดกฐิน** โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญคือสร้างความสามัคคีในหมู่คณะสงฆ์ และอนุเคราะห์ภิกษุผู้ทรงคุณที่มีจีวรชำรุด ดังนั้น กฐินจึงจัดเป็นเรื่องเกี่ยวกับสังฆกรรมของพระสงฆ์โดยเฉพาะ ซึ่งเป็นประเพณีที่สืบทอดกันมาช้านาน

รูปภาพที่ 16 : ประเพณีบุญกฐิน (บุญเดือนสิบสอง)

(2) **ความเชื่อ** นับตั้งแต่เริ่มก่อตั้งหมู่บ้านดอนทอง ชาวบ้านจะมีความเชื่อกับสิ่งที่ไม่มีความเห็นหรือไม่สามารถสัมผัสได้ เช่น เชื่อในเรื่องของไสยศาสตร์ เชื่อในเรื่องเครื่องรางของขลัง เชื่อในเรื่องการบูชาศาลปูตาต่างๆ และเชื่อในเรื่องของเทพ เทวดา เจ้าที่ เจ้าทาง อาทิเช่น **ได๋อันนุก** ความเชื่อเกี่ยวกับ **"บุญเลี้ยงบ้าน (เลี้ยงผีปูตา)"** เชื่อในผีบรรพบุรุษของชุมชน (บ้าน) เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ให้ความคุ้มครองดูแลรักษาบ้านให้ปลอดภัยร่มเย็น หากไม่เลี้ยงบ้านจะเกิดภัยพิบัติ **ได๋อันเจ็ด** ความเชื่อเกี่ยวกับการบูชา **"ตาแฮก (ผีตาแฮก)"** ก่อนถึงฤดูทำนาและช่วงฤดูเก็บเกี่ยว จะมีการนำอาหารคาวหวานไปเลี้ยงตาแฮก ซึ่งชาวบ้านมีความเชื่อว่าถ้าเลี้ยงผีตาแฮกพอถึงฤดูทำนาจะได้ผลผลิตสูง และเป็นการขออนุญาตการทำนา และการเลี้ยงศาลปูตาปูเส ที่ชาวบ้านมีความเชื่อว่าท่านได้ปกป้องรักษาคนในชุมชนให้อยู่เย็นเป็นสุข อีกทั้งถ้ามีลูกหลานในหมู่บ้านจะไปสอบราชการหรือเข้าทำงานใหม่ๆ จะมีการไปขอพรให้สอบได้ให้ทำงานด้วยความราบรื่น ซึ่งในปัจจุบันชาวบ้านก็ยังปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงทุกวันนี้

รูปภาพที่ 17 : ปู่ขุนด่าน (สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวบ้านให้การนับถือ)

6.3 ปรากฏการณ์บ้านภูมิลักษณ์ท้องถิ่น

นับตั้งแต่เริ่มก่อตั้งหมู่บ้านกาหลงขึ้นมา ชาวบ้านก็มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งของต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งเกิดเป็นภูมิปัญญาประจำท้องถิ่นของหมู่บ้านกาหลง

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในด้านการทำประดิษฐ์อุปกรณ์ต่างๆ ในการทำมาหากิน อาทิเช่น การนำไม้ไผ่ที่มีอยู่ในชุมชนมาสานจักสานเปเลไวน้อนพักผ่อน การสานตะกร้าไม้ไผ่ไว้ในครัวเรือน การสานที่ดักจับปลา การทำธงยี่แมงมุม ฯลฯ ซึ่งได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่นถือเป็นมรดกตกทอดสู่ลูกหลาน เป็นต้น

ปรากฏการณ์บ้าน ที่มีการนำเอาสมุนไพร พืช ผัก ชนิดต่างๆ ที่สามารถหาได้จากชุมชนมาสกัดเป็นยาสมุนไพรรักษาโรคภัยไข้เจ็บ อีกทั้งยังมีปราชญ์ชาวบ้านในด้านการรักษาด้วยวิธีดั้งเดิม รักษาด้วยสมุนไพร อาทิเช่น หมอเป่าน้ำมันห้ามเลือด หมอเป่าตาแดง หมอเป่าถอนพิษงูพิษไฟ หมอสูตรขวัญพิธีต่างๆ สวดสะเดาะเคราะห์ เป็นต้น

7. แหล่งน้ำ

บ้านแมต หมู่ 4 มีแหล่งน้ำอยู่ด้วยกัน 3 แห่ง คือ **"หนองแวง"** เป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 76 ไร่ ใช้สำหรับผลิตน้ำประปาผิวดินครอบคลุมในพื้นที่ หมู่ 3, หมู่ 4 และหมู่ 5 เพื่อให้ประชาชนใช้อุปโภคบริโภค **"หนองบักขวา"** **"หนองบัวน้อย"** มีเนื้อที่ประมาณ 1 ไร่ เป็นหนองที่ใช้สำหรับทำการเกษตรและเลี้ยงสัตว์ โดยในฤดูแล้งจะใช้น้ำในการทำไร่ ปลูกพืชผักไว้กิน ไว้จำหน่าย และเป็นแหล่งน้ำสำหรับหาอาหารของชาวบ้าน

รูปภาพที่ 18 : หนองแวง (หนองน้ำที่ใช้ผลิตน้ำประปาผิวดิน)

8. การคมนาคม

8.1 การเดินทาง

ชาวบ้านแมต ในสมัยก่อนในการเดินทางจะเดินด้วยเท้าเป็นส่วนมาก ถ้าครัวเรือนไหนที่พอมีฐานะก็จะใช้เกวียนในการเดินทางสัญจรไป-มา โดยใช้ โค-กระบือในการลากหรือขับเคลื่อน ต่อมาในปัจจุบันชาวบ้านได้เปลี่ยนค่านิยมตามกาลเวลาในการใช้พาหนะในการเดินทางใหม่ มาเป็นใช้รถจักรยาน รถจักรยานยนต์ รถยนต์ ฯลฯ แทนการใช้เกวียนเพราะมีความคล่องตัวสูงสะดวกสบายกว่า

สมัยก่อน สภาพเส้นทางถนนที่ใช้ในการเดินทางสัญจร ส่วนมากจะเป็นถนนดินปนทราย พอถึงช่วงฤดูฝนทำให้ถนนและเป็นโคลน เป็นหลุม เป็นบ่อ ยากต่อการสัญจร ปัจจุบันสภาพเส้นทางหลักในหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็กครบทุกเส้นทางภายในหมู่บ้าน ทำให้สะดวกสบายต่อการสัญจร

รูปภาพที่ 19 : ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.) ภายในหมู่บ้านแมต

เส้นทางที่ใช้เดินทางไปยังตัวอำเภอเมืองร้อยเอ็ด สามารถใช้เส้นทางได้หลายเส้นทางแต่ที่ใกล้ที่สุดระยะทางราวประมาณ 10 กิโลเมตร โดยเส้นทางหลวงชนบทหมายเลข รอ.3056 และใช้เวลาเดินทางประมาณ 16 นาที ตลอดเส้นทางเป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็กเชื่อมระหว่างถนนลาดยางเส้นทาง ร้อยเอ็ด-จตุรพักตรพิมาน

รูปภาพที่ 20 : เส้นทางสัญจรไปยังตัวอำเภอเมืองร้อยเอ็ด ถนนเส้นทาง รอ.3056 เส้นร้อยเอ็ด-จตุรพักตรพิมาน

9. ศักยภาพของชุมชน

9.1 ด้านผู้นำ/บุคคลสำคัญ/ผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน

บ้านแมต หมู่ 4 มีบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิ บุคคลที่สร้างชื่อเสียง ผู้นำชุมชนที่ร่วมกันพัฒนาหมู่บ้านเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคนในชุมชนได้ประพฤติปฏิบัติตาม ได้แก่

1) นายจักรพงษ์ กุณันท์ ผู้นำชุมชนทำกิจกรรม การรวมกลุ่ม จิตอาสา ที่นำพาชาวบ้านทำกิจกรรมต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้าน

2) นายพนันท์ ชวะเลย์ ปราชญ์ชาวบ้านเชี่ยวชาญด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำธัญโมบาย ผู้นำด้านพิธีกรรมต่างๆ ในชุมชน

3) นางพิลัยลักษณ์ เล็กพลอย ผู้นำด้านการพัฒนาบทบาทสตรี รวมถึงกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นในหมู่บ้าน

4) นางจอมศรี แสนประกอบ ผู้นำด้านสุขภาพ กิจกรรมเกี่ยวกับการดูแลด้านสุขภาพ ปราชญ์ชาวบ้านด้านการทำธัญโมบาย และจักรสานตะกร้าพลาสติก

5) นางเบญจวรรณ ผลิตยศ ผู้นำด้านพิธีกร ผู้นำด้านการทำกิจกรรม การรวมกลุ่ม จิตอาสา ที่นำพาชาวบ้านทำกิจกรรมต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้าน

6) นางบัวไข สอนละ ปราชญ์ชาวบ้านด้านศาสนา การสวดมนต์ทำวัตรเช้า-เย็น รวมถึงผู้นำด้านการร้องสรภัญญะ เป็นทำนองสำหรับสวดฉันท์ เป็นทำนองแบบสังโยค มักใช้สวดบูชาพระรัตนตรัยในพระพุทธศาสนา

7) นายสมเกตุ พิมภู ปราชญ์ชาวบ้านด้านสมุนไพร รักษาผู้ป่วยที่อาศัยความเชื่อประกอบกับภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิม การใช้ยาสมุนไพรที่สามารถหาได้ในท้องถิ่น ผสมกับองค์ความรู้เฉพาะตัวของปราชญ์ชาวบ้านหรือที่เรียกกันว่าหมอหมอเป่าน้ำมัน ในปัจจุบัน

8) นางสาวเมตตา กุณันท์ ผู้นำชุมชนทำกิจกรรม การรวมกลุ่ม จิตอาสา ที่นำพาชาวบ้านทำกิจกรรมต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้าน

9.2 กลุ่ม/องค์กร/หน่วยงาน ในหมู่บ้าน

บ้านแมต หมู่ 4 มีการรวมกลุ่มกันเกิดเป็นกลุ่มอาชีพ กลุ่มองค์กร ได้แก่

1) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านแมต

2) กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

รูปภาพที่ 21 : โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านแมต

3) กลุ่มพัฒนาบทบาทสตรี (กพสม.)

4) กลุ่ม ชรบ. รักษาความปลอดภัยภายในหมู่บ้านและชุมชนในตำบลสะอาดสมบูรณ์ให้มีความปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สิน

5) ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานประจำหมู่บ้าน (ศสมช.)

รูปภาพที่ 22 : ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)

9.3 กองทุนหมู่บ้าน

1) กองทุนหมู่บ้าน (เงินล้าน)

2) กองทุน SML

3) กองทุน กข.คจ.

4) กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์หมู่บ้าน

5) กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

10. การเมืองการปกครอง

ด้านการเมืองการปกครองบ้านแมต หมู่ที่ 4 จะปกครองในรูปแบบคณะกรรมการหมู่บ้าน มีผู้นำปกครองหมู่บ้าน ได้แก่

1) นายจักรพงษ์ กุณันท์	ตำแหน่ง	กำนันตำบลสะอาดสมบูรณ์
2) นายดำรงค์ ขระณีย์	ตำแหน่ง	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
3) นายพรเทพ ศิริภักดิ์	ตำแหน่ง	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

- 4) นางสาวเมตตา กุณันท์ ตำแหน่ง สารวัตรกำนัน
- 5) นายอำนาจ จอมคำสิงห์ ตำแหน่ง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

บ้านแมต หมู่ 4 เมื่อมีการจัดโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ภายในหมู่บ้านจะมีการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน โดยคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อขอมติที่ประชุม เป็นการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น เสนอแนวคิด แนวทางปฏิบัติในหมู่บ้าน ซึ่งในหมู่บ้านจะมีการกำหนด กฎ กติกา และข้อตกลงเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน

นายจักรพงษ์ กุณันท์
กำนันตำบลสะอาดสมบูรณ์
มือถือ. 097-319-1817

องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์

อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

โทรศัพท์ 0-4365-1526 โทรสาร 0-4365-1526 ต่อ 14

<https://saad-somboon.go.th>

saadsomboon@hotmail.com